Anul al 55-lea 14 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 14 Pagini Nr. 63 Sâmbătă 5 Martie 1938
P I I I I
Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE
LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ŞI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Câte 220 Lei pentru 12 luni în ţară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN
DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Regimul presei moderne

Federaţia naţională a ziarelor franceze a adresat zilele trecute un apel publicului, cerându-i concursul pentru „salvarea presei".

Criza presei franceze — în special a presei pariziene, căci cea regională are mai multă stabilitate printr'o clientelă limitată, dar asigurată şi deci aproape constantă — este de ordin material şi technic.

Material,— scumpetea hârtiei şi a vieţei; technic, — excesul de senzaţionalism a înghiţit spaţiul cu titluri şi subtitluri în paguba articolelor, a reportagiilor şi a cronicelor.

In ce priveşte chestia materială soluţia a fost găsită în urcarea preţului ziarelor.

A doua chestiune e mai complexă şi delicată, de oarece este în legătură cu însăşi substanţa vie a ziarelor: conţinutul şi prezentarea acestui conţinut. Cei mai mari ziarişti din Franţa, Anglia şi America au ajuns la concluzia, că publicul cititor, ce formează clientela constantă a presei cotidiane, preferă ziarul substanţial, care îi oglindeşte, nu numai actualitatea, dar istoria contimporană în curs.

Ziarul de informaţie şi cu technica impusă de exploatarea „senzaţionalului" este condamnat să suporte consecinţele inferiorităţei sale. In asemenea condiţii numai ziarul „substanţial" este creator de opinie publică şi răspunde unei mari necesităţi sociale şi culturale în viaţa modernă prin comentarea evenimentelor şi a faptelor, prin discutarea ideilor şi a principiilor puse în circulaţie, prin observaţiile critice în toate domeniile, prin controlul ce-l exercită în viaţa politică şi publică, ca şi prin apărarea intereselor naţionale şi ale statului.

Ziarul modern, pentru mulţi, este singurul mijloc de a intra în contact cu lumea exterioară, cu istoria contimporană, cu viaţa socială şi culturală.

El n'ar putea însă răspunde misiunei sale, dacă n'ar dispune de libertatea necesară, bazată pe responsabilitatea celor ce-şi asumă rolul important şi delicat de informatori obiectivi, de critici imparţiali, de asanatori ai moravurilor şi de îndrumători ai opiniei publice.

De aceea noi am susţinut asigurarea libertăţei presei,— fără ca ea să cadă în excese ce compromit prestigiul ei şi însuşi principiul libertăţei,— printr'o mai accentuată răspundere şi selecţiune a ziariştilor, ca şi printr'o reglementare a profesiunei de ziarist, spre a se putea înlătura introducerea, sau menţinerea în publicistica cotidiană a elementelor ce n'au calitatea şi autoritatea morală.

In epoca noastră presa a ajuns o ştiinţă prin progresele ce le-a făcut, prin contribuţia sa la dezvoltarea culturei şi prin serviciile ce le aduce intereselor publice.

Ce este ştiinţa presei ?

Definiţia dată de institutul ştiinţei presei, recent creat de universitatea din Paris sub preşedinţia rectorului, este aceasta :

„Un nou ansamblu de cunoştinţe, o nouă metodă aplicată observaţiunii marelui fenomen social, fenomen complex şi cu aspecte multiple.

Ştiinţa presei trebue să fie considerată ca una din secţiile, foarte bogată şi variată, a ştiinţelor sociale.

Niciunul din aspectele, sub care se poate studia viaţa oamenilor în societate, nu-i este străin.

Presa înregistrează faptele. Ea e un izvor de cunoştinţe istorice supus regulilor criticei istorice. Presa participă la crearea opiniei publcie ; ia parte activă în lupta intereselor, a ideilor şi a oamenilor. Presa are deci locul său important în istorie. Ea are un loc tot atât de mare în drept"

Faptul că atât la noi, cât şi în alte ţări, se vorbeşte de stabilirea unui regim al presei, care să corespundă intereselor publice şi naţionale ale statului, nu trebue să facă să se uite importanţa rolului presei în viaţa socială şi culturală. Presa n'ar mai putea îndeplini acest rol, dacă s'ar trece brusc dela regimul libertăţei, frânat de garanţia răspunderei efective a ziariştilor, la regimul constrângerei împins până la absurd, care ar transforma ziarele în simple publicaţiuni oficioase.

Ce aşteaptă lumea dela noul regim

de N. VASILESCU KARPEN

Noua constituţie a fost primită cu satisfacţie şi votată aproape cu unanimitate de întreaga populaţie a ţării.

Ţara aşteaptă dela noul regim dispariţia relelor de care a suferit în ultimele două decenii.

Prin noua constituţie, delapidarea banului public este considerată crimă. Efectul moral al acestei dispoziţii este desigur bun, dar delapidările — ca să zic aşa — directe, sunt rare şi de mică însemnătate; autorii lor, în general mici slujbaşi, sunt repede identificaţi şi sancţionaţi.

Cu mult mai dăunătoare sunt efectele *mitei şi traficului de influenţă;* zic efectele, pentrucă, la sumele primite de mituiţi şi de traficanţi de influenţă — sume de altfel mult mai mari ca acelea direct delapidate — corespund *imense pierderi pentru ţară.*

Orice precizare sau exemplificare în această materie ar desemna pe cutare sau cutare politician, pe cutare sau cutare fost înalt funcţionar sau administraţie publică. Lumea cunoaşte de altfel numeroase cazuri de îmbogăţire

(Continuare în pag. 2-a)

Negocierile anglo-italiene

oxo

In Decembrie 1935, sir Samuel Hoare, ministrul afacerilor străine al Imperiului britanic, îşi dădea demisia sub presiunea majorităţilor parlamentare, credincioase pactului Societăţii Naţiunilor, din cauză că, împreună cu d. Laval, propusese un proect, prin care se atribuia Italiei o parte importantă din Etiopia. In Februarie 1938, d. Eden îşi dădea demisia din cauza divergenţei de metode între d-sa şi primul ministru. Cel dintâi socotia că retragerea voluntarilor italieni din Spania trebue să fie condiţia prealabilă a unui acord. Cel de-al doilea făcea credit Italiei pentru viitor, fără să se preocupe de trecut şi majorităţile parlamentare îl urmau pe această cale.

Doi miniştri de externe britanici au căzut deci pe chestia raporturilor cu Italia. De sigur, nu se poate afirma că au căzut sub presiunea din afară. Marele Imperiu britanic nu primeşte sugestii de la nici o capitală străină asupra felului cum trebuie să-şi conducă afacerile politice. Dar divergenţele, care au provocat criza, dovedesc seriozitatea situaţiei internaţionale şi urgenţa unei soluţii.

Lordul Perth, ambasadorul Angliei la Roma, examinează în acest moment la Londra cu guvernul său ordinea de zi a negocierilor viitoare. D. Grandi, ambasadorul Italiei în Anglia, se află la Roma în acelaşi scop. Negocierile vor începe săptămâna viitoare.

Care vor fi cadrul şi limitele viitoarelor conversaţii diplomatice ?

S'a vorbit stăruitor în ultimele zile de încheerea unui nou pact în patru. Este de sigur un fel greşit de a prezenta chestiunea. Pactul în patru, aşa cum a fost semnat în 1933, era bazat pe ideia armonizării intereselor celor patru contractanţi, şi pe concepţia unei ierarhizări a Statelor. El avea ca obiectiv limitarea armamentelor. In fine, funcţiona în cadrul Societăţii Naţiunilor. Azi Italia şi Germania nu mai fac parte din Ligă. Cancelarul Hitler a declarat că nu se va reîntoarce la Geneva şi Ducele va face probabil la fel. Limitarea armamentelor nu mai este în domeniul realităţilor de azi. Acum cinci ani problema era de a asigura pacea, care nu era ameninţată. Astăzi chestiunea e de a preveni războiul, care e ameninţător. Deosebirea e capitală.

Acum cinci ani urma să se constituie un bloc de patru state, care să menţie ordinea europeană, revizuirea rămânând o procedură pacifică. In prezent trebuie stabilit un modus vivendi între două blocuri de state: axa Roma-Berlin şi înţelegerea franco-britanică, cu interese opuse, cu ideologii diferite, unul cu tendinţe de expansiune, celalt cu o politică de conservare a ordinei actuale.

Nu mai departe decât eri contele Ciano a pus în relief soliditatea axei Roma-Berlin şi a afirmat trăinicia ei. E o asigurare dată de Roma Berlinului, cu prilejul negocierilor anglo-italiene.

Nu mai departe decât acum câteva zile, sir Eric Phipps, ambasadorul Marei Britanii la Paris, dădea asigurări d-lui Delbos că solidaritatea franco-engleză se menţine intactă şi că Parisul va fi ţinut în curent cu mersul negocierilor italo-engleze. Londra a ţinut să liniştească astfel Parisul.

Posibilităţile conversaţiilor dintre Roma şi Londra sunt deci limitate de configuraţia politică actuală a Europei. Ele nu vor fi uşoare: dacă s'ar încerca extinderea lor la Austria şi bazinul dunărean, ar provoca rezistenţă la Berlin; dacă Europa orientală ar fi în întregime lăsată deoparte, ar cauza nelinişte la Paris. Nu se poate deci crede nici în slăbirea axei Roma-Berlin, nici într'o reîntoarcere la frontul de la Stresa. Nu trebue uitat că, peste două luni, d. Hitler va avea o primire solemnă la Roma.

Care pot fi caracterul şi obiectivele probabile ale convorbirilor italo-britanice ?

Incordarea din Mediterana, între Anglia şi Italia, a fost pricinuită de războiul etiopian şi de războiul spaniol. Italia se teme pentru siguranţa ei în Mediterana şi pentru siguranţa ei colonială. Anglia e îngrijorată de ruperea echilibrului mediteran, care ar ameninţa libertatea comunicaţiilor ei imperiale. Spre a ajunge la o înţelegere este deci indispensabil ca Italia să-şi lichideze participarea la conflictul spaniol şi Marea Britanie să recunoască de drept imperiul italian în Africa orientală.

Din aceste două chestiuni fundamentale decurg toate problemele, care vor face obiectul negocierilor şi care trebue să fie examinate şi deslegate, dacă e vorba să se realizeze o înţelegere trainică şi serioasă: situaţia insulelor Baleare, prezenţa unor efective italiene importante în Libia, politica panislamistă şi propaganda antibritanică a Italiei, libertatea comunicaţiilor în Mediterana, regimul Suezului şi Gibraltarului, echilibrul de forţe şi în deosebi de forţe navale în Mediterana şi Marea Roşie, frontierele etiopice cu Kenya şi Sudanul, eventualitatea unei cooperări financiare între Marea Britanie şi Italia.

Vor putea fi examinate şi rezolvate toate aceste chestiuni, în cursul negocierilor, care vor trebui să înceapă în curând la Roma ? E probabil că nu. Dacă negocierile anglo-italiene s'ar pune pe terenul tehnic al limitaţiunilor navale, al definirii intereselor juridice, al fixării frontierelor coloniale, ele ar necesita discuţiuni lungi şi anevoioase de experţi şi un acord ar rămânea multă vreme „în largul mării". De aceia, pare foarte probabil că acordul, care se urmăreşte, este un acord politic, asemănător aşa numitului gentlemen's agreement din 2 Ianuarie 1937, dar mai cuprinzător şi mai precis decât acesta. Importanţa lui ar consista mai de grabă în înfăptuirea lui, de cât în conţinutul lui. El ar pune capăt bănuelilor reciproce, care au adus o tensiune, veche astăzi de trei ani, între vechiul imperialism britanic şi tânărul imperiu italian.

Spre a da cetitorilor noştri posibilitatea să urmărească cu folos negocierile anglo-italiene, ne propunem să examinăm mai amănunţit, în câteva din cronicile viitoare, elementele de căpetenie ale unei înţelegeri între Marea Britanie şi Italia.

ULTIMA VIZITĂ

Mulţimea aclamând pe d. Eden (X) la eşirea sa dela ministerul de externe, unde se dusese spre a-şi lua adio dela colegii săi

Generalul Brauchitsch şi amiralul Roeder au rang de miniştri

Berlin, 2 (Rador). — *Fuehrerul Cancelar a publicat un decret, prevăzând că generalul Brauchitsch, comandantul armatei de uscat, şi amiralul Raeder, comandantul flotei, au rang de miniştri ai Reichului şi că în această calitate pot lua parte la consiliile de miniştri.*

Ridicarea prohibiţiei pentru exportul de porumb

Miercuri dim. cu prilejul audienţei de lucru la Palat, d. ministru Gh. Ionescu-Sisesti a supus M. S. Regelui un decret regal pentru ridicarea prohibiţiei exportului de porumb, instituită astă toamnă.

Deocamdată se va autoriza la export o cantitate de 3000 vagoane de porumb prin Oficiul de valorificare a cerealelor.

Se vor avea în vedere cantităţile de porumb ce se găsesc în şlepuri, silozuri şi magazii, precum şi o cantitate de 850 vagoane porumb proprietatea Cecopavei.

Dacă va mai rămâne disponibilă vre-o cantitate de porumb pentru export se vor prefera calităţile de porumb denumite cincantin şi pignoletto.

Oficiul de valorificare a cerealelor va centraliza toate cererile pentru export şi va elibera autorizaţiile corespunzătoare, dacă exportatorii fac dovada că vor plasa aceste cantităţi de porumb contra devize forte şi libere sau devize forte în clearing.

EXPORTURI DE GRAU APROBATE

Ministerul de agricultură a mai autorizat exportul unei cantităţi de 800 vagoane grâu, proprietatea Cecopavei, contra devize forte şi libere.

Echipajul unui tanc petrolifer francez refuză să plece în Spania comunistă

Constanţa, 2 Martie

Un fapt puţin obişnuit s'a întâmplat astăzi pe bordul tancului petrolifer „Rigni", sub pavilion francez, sosit în portul nostru, dela Marsilia, acum patru zile.

Vasul a încărcat 2500 tone produse petrolifere, cu destinaţia Valencia şi urma să părăsească astăzi portul Constanţa.

Inainte de plecare însă, o parte din membrii echipajului, atât dela maşini, cât şi dela punte, în frunte cu şeful mecanic şi cu şeful de echipaj, s'a prezentat comandantului aducându-i la cunoştinţă că nu vor să mai facă voiajul în Spania comunistă, decât dacă li se vor mări salariile.

Cum pretenţiile echipajului nemulţumit erau prea mari, iar comandantul neputându-le satisface, fără ştirea armatorului, aceştia au cerut debarcarea.

Deoarece în această situaţie vasul era ameninţat să rămână fără echipajul necesar drumului, comandantul a adus cazul la cunoştinţa d-lui Tamburini, consulul Franţei în localitate, care, venind la vapor, a dus tratative cu echipajul nemulţumit, hotărându-i, în cele din urmă, să facă şi acest drum.

Capii nemulţumiţilor însă au fost debarcaţi şi vor fi trimişi în Franţa cu trenul.

Vasul va părăsi portul nostru mâine dimineaţă.

xox

FILME

8 Iunie 1936.

Mare solemnitate la Cotroceni.

Şefii statelor Micii Înţelegeri au prilejul să cunoască şi să admire tineretul românesc în disciplina şi însufleţirea străjeriei naţionale.

O mulţime enormă în tribunele înţesate peste puterile lor.

O doamnă voluminoasă se plânge soţului pirpiriu :

— Ii auzi pe cei dela spate?... Fac glume răutăcioase... Că sunt prea grasă, că ocup loc prea mult, că nu vor vedea defilarea din cauza mea...

— Nu le da atenţie şi vor înceta... Dacă vor simţi că te şifonezi, vor continua...

— Uşor de zis, când nu te zeflemisesc pe tine... Şi acum râd tot de mine!.. Eu nu mai stau!... Dacă vrei să rămâi, n'ai de cât... Poate că-ţi convine să fii fără mine... Poate că şi pentru tine sunt lipsită de supleţa la modă...

Spre a pune capăt dialogului iritant, soţul o ia înnainte şi face loc soţiei, provocând protestele spectatorilor, supăraţi că trebue să se ridice tocmai când începe programul.

După un sfert de oră, tribuna se prăbuşeşte.

Morţi puţini, foarte mulţi răniţi.

Auzind vestea groaznică, soţii se strâng în braţe, atât de copleşiţi de primejdia de care scăpase, în cât nu pot să scoată nici un cuvânt.

Când îşi revin, se închină şi se roagă.

— Doamne! Dă-le sănătate acelora cari ne-au zeflemisit, iar dacă suferă, ajută-le să se tămăduiască!

Ceva mai târziu.

— Să-mi mulţumeşti mie, fiindcă am consimţit să plecăm.

— Din contra. Dacă eşti în viaţă, mi-o datoreşti mie — pentrucă n'am vrut să fac cură de slăbire!

Don José

«Transilvania», sau «Ardeal»?

Care ar fi numele mai potrivit pentru noi Românii al teritoriilor unite de peste Carpaţi în 1918: „Transilvania" sau „Ardeal"?

In memoriile adresate conferinţei păcii dela Paris, de delegaţia română prezidată de Ion I. C. Brătianu, găsim termenul „Transilvania", prin care s'a înţeles, fie provincia istorică propriu zisă, fie întreg teritoriul locuit de Români între Tisa, Carpaţi şi Dunăre.

In vremurile vechi, prin Transilvania sau Ultrasilvania, s'a înţeles ţinutul situat dincolo de păduri.

Care păduri? Şi despre ce anumit ţinut a putut fi vorba?

Pentru călătorul apusean, Transilvania era ţinutul ce se întindea dincolo de „Silvania", adică de regiunea păduroasă a Sălajului.

Nu însă şi pentru Români, cari, trăind şi dincolo şi dincoace de Carpaţi, s'au considerat totdeauna în aceeaş ţară a lor.

Când Ungurii s'au stabilit în Panonia şi au început, mai târziu, să se infiltreze, ca străini, în acest ţinut, au întrebuinţat şi ei acelaş termen latin de Transilvania, pe care apoi l-au tradus în limba lor, — în Erdelyie, sau Erdely, de unde a derivat şi termenul popularizat printre români, de „Ardeal".

Dacă Ungurii ar fi cucerit Transilvania, ei nu i-ar fi zis „Transilvania", sau „Erdely", ci Ungaria, după cum Italia de Nord, cucerită de Lombarzi, s'a numit Lombardia, Galia, cucerită de Franci, s'a numit Franţa, ţările cucerite de popoarele germanice, Germania, etc.

Majoritatea istoricilor şi filologilor noştri au respins toate derivaţiile presupuse tracice, celtice, sau latine ale cuvântului Ardeal şi au admis ca etymon al lui forma veche a cuvântului unguresc Erdely (Erdeel = Erdöel), — ceeace înseamnă ţinutul de dincolo de codri.

Şi Ungurii recunosc că prin Ardeal s'a înţeles totdeauna ţinutul de dincolo de păduri. Şi cum în regiunea Sălajului erau codrii Fentăşului şi ai Sălajului, pentru călătorul ce venea dela vest spre est şi trecea prin aceşti codri, ţinutul de dincolo de Sălaj era Transilvania.

In prefaţa lucrării sale „Erdély", ungurul Kozinszy scrie :

„Până în anul 1130 numele ţinutului era Erdélyia, sau Transilvania, deoarece el era dincolo de Szilagy" (Sălaj).

B. P. Hasdeu, în „Etymologicum magnum Romaniae" spune şi el că :

„Ardeal *este din punct în punct maghiarul* Erdély, *care vine la rândul său din „erdö",* silva.

După cum a noastră Ţara-Muntenească, sau Muntenia, „Alpina" se zice în actele latine ungureşti din veacul de mijloc, „Transalpina", tot aşa, în loc de „Silvania", s'a zis pe atunci „Transilvania". Numele curat românesc înainte de primirea termenului maghiar, iată că a fost „Codrul", pe care Ungurii, aşezându-se în Panonia, îl tălmăciră prin Erdély, iar Românii apoi, uitând originalul lor propriu, numele cel de baştină, s'au mulţumit a împrumuta traducerea".

Atunci, pentru ce să menţinem în circulaţie acest termen de origină maghiară — Ardealul — când avem termenul de origină latină, Transilvania? Şi pentru ce să-l mai întrebuinţăm în scris şi în vorbă, când prin „Ardeal" Românii de peste Carpaţi înţeleg numai o parte din podişul Transilvaniei, fără Ţara Oltului (Făgăraş) şi fără celelalte ţinuturi învecinate : Maramureşul, Ţara Ouaşului, Crişana, Ţara Moţilor şi Banatul?

D. prof. Simion Mehedinţi recunoaşte şi d-sa în volumul „România" că „Ardeal se numea, cum se numeşte şi azi, numai o parte mică din podişul Transilvaniei, cât se întinde între apa Oltului şi Câmpia dintre Mureş şi Someşe".

In concluzie, ar fi bine să renunţăm la ungurescul Ardeal şi să întrebuinţăm, în vorbă şi în scris, numai termenul „Transilvania" în sensul ce i s'a dat la conferinţa păcii, adică pentru întreg teritoriul alipit dintre Tisa, Dunăre şi Carpaţi.

R. SEIŞANU

Râul Galben îngheţat

Pe apele îngheţate ale Fluviului Galben din Nordul Chinei se văd rămăşiţele măreţului pod de cale ferată, pe care chinezii l-au aruncat în aer, când au fost siliţi să se retragă de pe poziţiile lor.

Cinci morţi şi şapte răniţi de pe urma unei explozii

Serviciul special al „Universului"

Teheran, 2 (Radio-Central). **In apropiere de pasul Malavi, s'a produs explozia rezervorului de benzină al unui autobuz.**

Cinci călători au fost ucişi iar şapte grav răniţi. Nenorocirea a fost cauzată din vina şoferului, care cu o lumânare aprinsă s'a apropiat de rezervorul de benzină, spre a constata conţinutul lui.

SCRISORI DIN PARIS

Hitler şi francezul „de mijloc"

de RENE SAIVE

Paris, Februarie

Cum reacţionează opinia franceză faţă de situaţia internaţională? Care sunt, în special, reflecţiile pe care i le-a inspirat ultimul discurs al d-lui Hitler ?

Ei bine, trebue să recunoaştem că mintea francezului „de mijloc", sau a omului depe stradă, e oarecum turburată. Ce e drept, e greu să deosebeşti, printre evenimente, semnul aplauzării dorite, şi Franţa, pe teritoriul căreia s'au desfăşurat cele mai sângeroase bătălii, Franţa, care în timp de o sută de ani a cunoscut de trei ori ororile invaziei, scrutează viitorul cu îngrijorare. Cu îngrijorare, dar şi cu sânge rece.

Cine n'ar înţelege sentimentele care o agită, e deajuns să se recitească declaraţiile Führerului în faţa Reichstagului, spre a vedea că Franţa e vizată în fiecare clipă, direct sau indirect, prin revendicările Germaniei. Fără îndoială, d. Hitler subliniază din complezenţă, că de la înapoierea Sarrului, el n'a pus Franţei nicio chestiune teritorială şi că nu există nicio posibilitate de conflict. El lasă deci să se înţeleagă că a renunţat definitiv la Alsacia şi Lorena. Dar se indignează că unele ziare franceze „îl acoperă cu noroi şi adaugă : „din momentul acesta, vom răspunde, şi vom răspunde cu metoda „naţional-socialistă". Ce înseamnă aceasta? In domeniul politic, francezul ar fi ispitit să răspundă după metoda ilustrată de generalul Cambronne. Dar

(Continuare în pag. 2-a)